

- پنج‌شنبه ۲۲ آذر ۱۴۰۳**
- سال هفدهم - شماره ۳۰۱۷**

سپهرغرب، گروه کشاورزی - طاهره ترابی‌مهوش: در گفت‌وگو با رئیس اداره جهاد کشاورزی توپسرکان مشخص شد؛ امروز گردوی توپسرکان همچون سایر محصولات کشاورزی، فاقد زنجیره ارزشی است که باعث خلق ثروت و بهبود بهره‌وری می‌شود.

بخش کشاورزی از نظر تأمین غذایی کشور و ایجاد رونق در اقتصاد، اهمیت بسیار بالایی دارد، این، اهمیت لزوم شناسایی چالش‌های این بخش اقتصادی را در راستای مرتفع‌کردن آن‌ها نمایان می‌کند برای مثال بارها تصاویر ناراحت‌کننده از محصولات باغی و کشاورزی در گونی و جعبه دیده‌ایم که به‌دلیل به‌صرفه نبودن یا نداشتن یک زنجیره منسجم تولید تا توزیع، به سطح عرضه درست و سودمند نرسیده و یا مازاد داخلی کشور را ارزش افزوده بالا روانه بازارهای بین‌المللی نمی‌شود از کشمش ملایر گرفته تا سیر همدان، رازیانه رزن، میوه‌های شهرستان نهاوند، سیب زمینی بهار و غیره.

این موارد بیانگر یک واقعیت تلخ و مزمین است که نشان از نبود یک راهبرد درست و نداشتن یک طراحی مناسب برای ایجاد زنجیره تولید تا توزیع مواد غذایی و محصولات کشاورزی در کشور دارد که مربوط به امروز و دیروز و این دولت و آن دولت هم نیست، هر چند گاه ممکن است در دوره‌هایی این معضل کمتر یا بیشتر شده باشد. بخش مهمی از چاره کار شکل دادن به زنجیره ارزش استاندارد برای هریک از این محصولات است. این نقص را در محصولی همچون گردوی توپسرکان نیز می‌توان مشاهده کرد؛ یعنی امروز باوجود جهانی بودن این محصول هنوز خبری از شکل‌گیری زنجیره ارزش در این محصول نیست که ره‌آورد آن تولید ثروت واقعی و ارزش افزوده بالا برای این محصول باشد.

جالب‌تر اینکه بیشتر درآمد مردم این شهرستان از محل باغداری و تولید و فروش گردوست به طوری که طبق آمار ارائه‌شده حدود ۸۰ درصد از جمعیت ۵۶ هزار نفری این شهرستان زندگیشان با گردو گره خورده است.

بنابراین با توجه به اهمیت موضوع برآن شديم تا در خصوص ابراهي ضيعت اين محصول و لزوم شكل‌گيري زنجيره ارزش با سجاد محمد اصغري؛ رئيس اداره جهاد کشاورزي شهرستان توپسرکان و قاطمه و پاسبان؛ دانش‌آموخته دکتری اقتصاد کشاورزی پاسبان؛ گفت‌وگویی ترتیب دهیم که در ادامه می‌خوانید:

رئیس اداره جهاد کشاورزی شهرستان توپسرکان با بیان اینکه سطح باغ‌های شهرستان توپسرکان بالغ بر ۱۱ هزار هکتار است که از این مقدار بالغ بر هشت هزار هکتار آن را باغ‌های گردو تشکیل می‌دهد، گفت: بر اساس میانگین

به‌دست آمده از این سطح سالانه حدود ۲۴ هزار تن محصول برداشت می‌شود.

سجاد محمداصغری با تأکید بر اینکه توپوگرافی شهرستان و اقلیمی که توپسرکان در آن قرار دارد منجر شده که محصول با کیفیت بالایی تولید شود، اذعان کرد: همین مزیت باعث شده این محصول نقش اصلی در اقتصاد شهرستان ایفا کند. درواقع این محصول از باغدار گرفته تا خانوارهایی که باغ ندارند اما به مغز کردن و بسته‌بندی مشغول هستند را درگیر خود کند. وی با اشاره به اینکه در حال حاضر طبق آماری که در اختیار ماست حدود ۲۰۰ واحد خرب و فروش گردو در شهرستان فعال هستند، عنوان کرد: این بدان معنا است که جدا از مجموعه بخش کشاورزی، بخش‌های دیگری همچون صنایع بسته‌بندی و واحدهای صنایع نیز درگیر فرایند اقتصادی این محصول هستند.

رئیس اداره جهاد کشاورزی توپسرکان با اشاره به ایستگاه تحقیقاتی گردوی روستای گُزان که تنها ایستگاه تحقیقاتی گردو در کشور است و امتیاز بسیار بالایی برای این شهرستان ایجاد کرده، از احداث باغ و نهالستان مادری به‌منظور تکثیر نژادهای برتر گردو در این شهرستان نیز سخن گفت.

محمداصغری ادامه داد: این مورد یکی دیگر از مزیت‌های گردوی توپسرکان است که باعث متمایز شدن گردوی این شهرستان با دیگر تولیدکنندگان گردو در کشور شده است.

وی با بیان اینکه در بخش صنایع تبدیلی، تاکنون چند پروانه تأسیس واحد بسته‌بندی دریافت شده اما هنوز هیچ‌یک از این صنایع استقرار پیدا نکرده‌اند تشریح کرد: البته یک سرمایه‌گذار در این حوزه ورود کرده تا نسبت به تکمیل زنجیره ارزش ابتدا در بسته‌بندی و سپس در روغن‌کشی این محصول اقدام کند.

وی با اشاره به اینکه متأسفانه از گذشته دور فروش محصول فله‌ای انجام شده؛ بنابراین بنا به جا افتادن این مسئله تجار فعال آنگونه که باید در این بخش رغبتی برای استقرار صنایع فرآوری و بسته‌بندی این محصول نداشتند، خاطرنشان کرد: در راستای تکمیل زنجیره علاوه بر صنایع، تولید نهال نیز در دستور کار بوده به نحوی که روستای مرادآباد توپسرکان زنجیره کامل تولید نهال گواهی‌شده گردو شامل نهالستان و باغ مادری را در زمینی به مساحت ۱۴ هکتار دارد که با تولید ۲۰۰ هزار نهال و دو میلیون چشمه پیوندک در سال، بزرگ‌ترین نهالستان گردوی غرب آسیا به‌شمار می‌رود.

رئیس اداره جهاد کشاورزی توپسرکان ادامه داد: البته از گذشته درخصوص صنایع شاهد فعالیت شرکتی هستیم که از پوست چوبی

محصول گردو، کربن فعال تولید می‌کند که در صنایع پتروشیمی و صنایع مرتبط با تصفیه‌خانه‌ها کاربرد دارد، افزود: همچنین شرکت دیگری در توپسرکان سالانه حدود ۵۰۰ دستگاه پوست‌گیر گردو تولید می‌کند.

محمداصغری با تأکید بر اینکه البته طی سال‌های اخیر باغ‌های گردوی توپسرکان با تنش‌های بسیاری ازجمله آفات و خشک‌سالی روبه‌رو بوده که بر اساس اهمیت موضوع و در راستای بهره‌وری و اصلاح الگوی کشت با پیگیری که نماینده مردم این شهرستان در مجلس شورای اسلامی داشت، ۴۵ میلیارد تومان اعتبار انتقال آب از مسئولیت اجتماعی وزارت نفت به توپسرکان تخصیص داده شده، تصریح کرد: کانال‌کشی آبرسانی ۴۲ روستا که بیشترین باغ گردو را دارند در حال اجرا است.

وی در پاسخ به این پرسش که سالانه چه حجمی از گردوی توپسرکان صادر می‌شود؟ ابراز کرد: آمار رسمی از صادرات این محصول وجود ندارد به طوری که عمده صادرات آن به‌صورت چمدانی و تله‌نچی است.

در ادامه دانش‌آموخته دکتری اقتصاد کشاورزی نیز با اشاره به لزوم تکمیل زنجیره ارزش برای همه محصولات کشاورزی، گفت: در حقیقت این زنجیره ارزش علاوه بر مزیت‌های اقتصادی برای پایداری و تاب‌آوری امنیت غذایی از اهمیت بالایی برخوردار است.

قاطمه پاسبان با تأکید بر اینکه درواقع یکی از ارکان مهمی که در سیستم غذایی باید مورد توجه قرار گیرد تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی برای محصولات مختلف است که در هر کشوری آن محصول با جزو کالاهای اساسی در سبد غذایی مرده تعریف شده یا اینکه جزو کالاهای دارای مزیت صادراتی است اذعان کرد: درواقع برای ایجاد درآمد و آرزآوری و همچنین استمرار تولید در بخش کشاورزی، شکل‌دهی به زنجیره ارزش محصولات کشاورزی یک ضرورت است.

وی در پاسخ به این پرسش که زنجیره ارزش در بخش کشاورزی برای محصولات مختلف چه بازگرانی دارد و چه حلقه‌هایی در این بین باید شکل بگیرد؟ افزود: مفهوم زنجیره از قبل از تولید تا سفره را دربرمی‌گیرد، بازیگران این زنجیره در این مسیر از تأمین نهاده، مواد اولیه، ماشین‌آلات و فناوری گرفته تا تولید محصول و برقراری صنایع بسته‌بندی، عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تجارت داخلی و خارجی و در نهایت مصرف‌کننده نهایی را شامل می‌شود.

وی ادامه داد: البته در این بین سایر بازوها نیز باید به‌صورت غیر مستقیم در زنجیره ارزش دخالت و حضور داشته باشند، از تأمین‌کننده مالی گرفته تا فراهم‌کننده خدمات تولید و

محصول گردو، کربن فعال تولید می‌کند که در صنایع پتروشیمی و صنایع مرتبط با تصفیه‌خانه‌ها کاربرد دارد، افزود: همچنین شرکت دیگری در توپسرکان سالانه حدود ۵۰۰ دستگاه پوست‌گیر گردو تولید می‌کند.

محمداصغری با تأکید بر اینکه البته طی سال‌های اخیر باغ‌های گردوی توپسرکان با تنش‌های بسیاری ازجمله آفات و خشک‌سالی روبه‌رو بوده که بر اساس اهمیت موضوع و در راستای بهره‌وری و اصلاح الگوی کشت با پیگیری که نماینده مردم این شهرستان در مجلس شورای اسلامی داشت، ۴۵ میلیارد تومان اعتبار انتقال آب از مسئولیت اجتماعی وزارت نفت به توپسرکان تخصیص داده شده، تصریح کرد: کانال‌کشی آبرسانی ۴۲ روستا که بیشترین باغ گردو را دارند در حال اجرا است.

وی در پاسخ به این پرسش که سالانه چه حجمی از گردوی توپسرکان صادر می‌شود؟ ابراز کرد: آمار رسمی از صادرات این محصول وجود ندارد به طوری که عمده صادرات آن به‌صورت چمدانی و تله‌نچی است.

در ادامه دانش‌آموخته دکتری اقتصاد کشاورزی نیز با اشاره به لزوم تکمیل زنجیره ارزش برای همه محصولات کشاورزی، گفت: در حقیقت این زنجیره ارزش علاوه بر مزیت‌های اقتصادی برای پایداری و تاب‌آوری امنیت غذایی از اهمیت بالایی برخوردار است.

قاطمه پاسبان با تأکید بر اینکه درواقع یکی از ارکان مهمی که در سیستم غذایی باید مورد توجه قرار گیرد تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی برای محصولات مختلف است که در هر کشوری آن محصول با جزو کالاهای اساسی در سبد غذایی مرده تعریف شده یا اینکه جزو کالاهای دارای مزیت صادراتی است اذعان کرد: درواقع برای ایجاد درآمد و آرزآوری و همچنین استمرار تولید در بخش کشاورزی، شکل‌دهی به زنجیره ارزش محصولات کشاورزی یک ضرورت است.

وی در پاسخ به این پرسش که زنجیره ارزش در بخش کشاورزی برای محصولات مختلف چه بازگرانی دارد و چه حلقه‌هایی در این بین باید شکل بگیرد؟ افزود: مفهوم زنجیره از قبل از تولید تا سفره را دربرمی‌گیرد، بازیگران این زنجیره در این مسیر از تأمین نهاده، مواد اولیه، ماشین‌آلات و فناوری گرفته تا تولید محصول و برقراری صنایع بسته‌بندی، عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تجارت داخلی و خارجی و در نهایت مصرف‌کننده نهایی را شامل می‌شود.

وی ادامه داد: البته در این بین سایر بازوها نیز باید به‌صورت غیر مستقیم در زنجیره ارزش دخالت و حضور داشته باشند، از تأمین‌کننده مالی گرفته تا فراهم‌کننده خدمات تولید و

ایران، نیازمند کشاورزی بدون خاک

بخشی از خاکش را به دلایل مختلف از دست می‌دهد.

کارشناس کشاورزی با تأکید بر این‌که مشکلات زیادی در کیفیت خاک و منابع آبی وجود دارد و این دو بسیار آلوده شده‌اند، می‌گوید: برای بهره‌وری در بخش کشاورزی باید از کارهای تحقیقی و پژوهشی یا یافته‌های مراکز تحقیقاتی دانشگاهی استفاده شود. ضمن این‌که برای مصرف بهینه آب و خاک نیازمند فرهنگ‌سازی هستیم و این کار باید از مدارس و در بین دانش‌آموزان آغاز شود.

دکتر مریم امین‌پور، ادامه می‌دهد: یکی از گرفتاری‌های موجود این است که برای صرفه‌جویی و استفاده بهینه، همیشه نگاه اول به آب است و آن را در اولویت قرار می‌دهیم و توجه به خاک همیشه در اولویت بعدی قرار دارد. درحالی‌که آب قابلیت تجدیدپذیری و واردات دارد، ولی خاک تجدید‌ناپذیر است.

تحول روی کاغذ!

یکی از نیازهای ضروری کشاورزی ایران اصلاح

شکل بگیرد.

وی با بیان اینکه هنوز الگویی برای شکل‌گیری این گفتمان ایجاد نشده، تصریح کرد: اینکه چه الگویی، چطور می‌تواند این حلقه‌ها را دور هم جمع کرده و مسئولیت‌پذیری لازم را شکل داده و اینکه برای این گفتمان چه قواعد و قوانینی لازم است که در صورت عدم تعهد هر یک از حلقه‌ها بتوان با آن برخورد کرد، مسئله اصلی ما در شکل‌گیری زنجیره ارزش است.

این کارشناس اقتصاد کشاورزی با تأکید بر اینکه اگر امروز ظاهر ما در محصولی مثل سیب درختی عنوان می‌شود که ما زنجیره ارزش آن را ایجاد کرده‌ایم، آن عمل تنها در عنوان انجام شده وگرنه چرا باید امروز سیب وی دست باغدار بماند؟ چرا در دچار نوسان قیمت شده و صادرات آن متوقف شود؟ تشریح کرد: این جمله که مشکل جهاد کشاورزی این است که به‌دنبال ایجاد زنجیره ارزش است، کاملاً اشتباه است زیرا باید سبسترهای ساماندهی این زنجیره تشکیل شود و جهاد کشاورزی تنها نقش تسهیل‌گری را ایفا کند.

پاسبان با اشاره به اینکه اقتصاد برآیندی از رفتار انحراف‌هاست پس باید از طریق ساماندهی این زنجیره بتوانیم انسان‌ها و رفتارشان را تغییر دهیم تشریح کرد: آنچه مسلم است اینکه تا

خاک، فقط پنج میلیون هکتار مرغوب و قابل کشت است. با این اوصاف باید گفت که حال خاک ایران خوب نیست و به‌شدت به‌سوی فرسودگی می‌رود. تغییر کاربری غیرمجاز، فرسایش و ریختن یا دفن زباله از چالش‌های این حوزه است.

خاک استان‌های ایران تاب‌آوری کمی دارند و بیشترین مقدار فرسایش خاک در دیم‌زارها و به‌خاطر شخم در جهت شیب صورت می‌گیرد و باید به این رفتارها توجه داشت.

کشاورزی، نیازمند تغییر مسیر

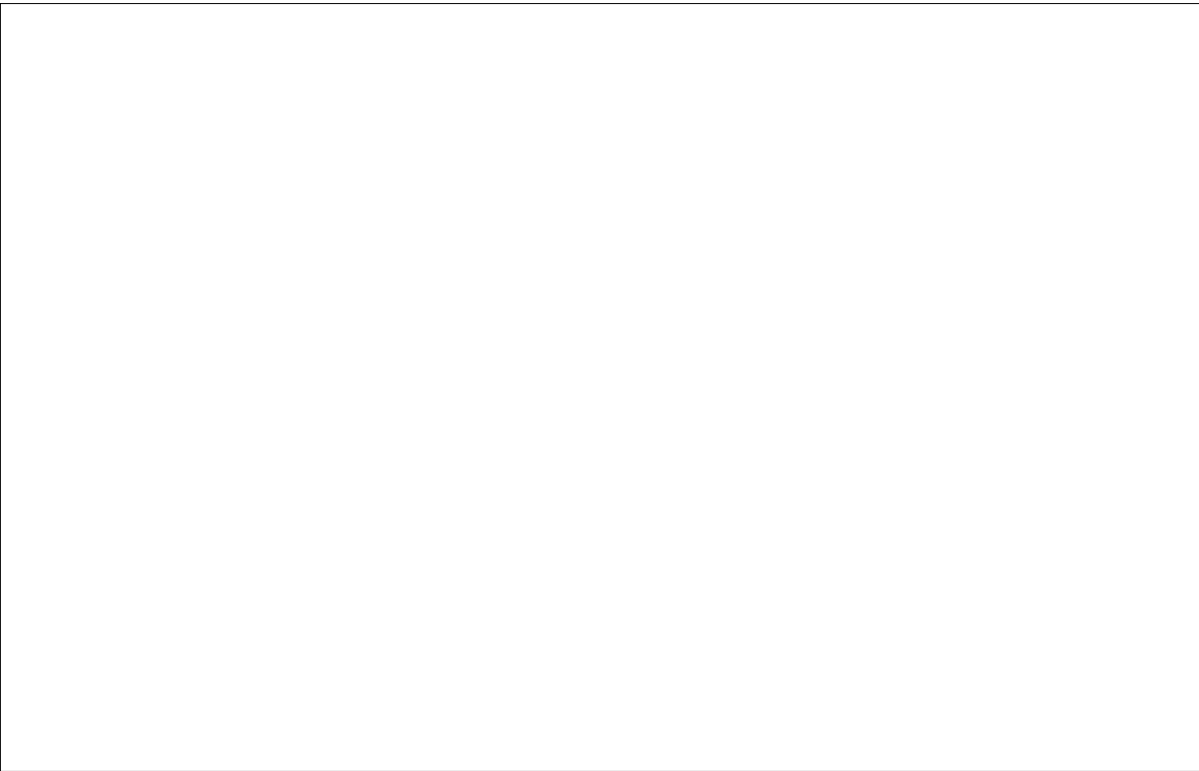
شاید تغییر کاربری اراضی تنها به ایران منتهی نشود. در تمام دنیا، جنگل را به مرتع و مزرعه تبدیل می‌کنند اما در کشور ما نوع تغییر کاربری بسیار خطرناک‌تر است و این عنصر ارزشمند رابه بتن تبدیل می‌کنیم.

تغییر زمین‌های شالیزاری به باغ، ویلا، فضای گردشگری، توسعه مسکن، شهر صنعتی و تغییر جنگل و مرتع به معدن بلایی است که به جان خاک افتاده و کسی هم پاسخگو نیست. این اقدامات میزان تولید محصولات کشاورزی در

گردوی جهانی توپسرکان وزنجیره‌ارزشی که نیست

رئیس اداره جهاد کشاورزی شهرستان توپسرکان: صادرات رسمی گردو نداریم

زمانی که رفتار بازیگران زنجیره ارزش تغییر پیدا نکند عملاً این زنجیره شکل نخواهد گرفت. وی با بیان اینکه این تغییر رفتار نیازمند آموزش و اطلاع‌رسانی است تشریح کرد: درواقع این مؤلفه‌های پیش‌نیازی برای آماده‌سازی بازیگران زنجیره ارزش در محصولات کشاورزی است.

وی با ابراز اینکه با این تغییر رفتار بازیگران، توجه به منفعت شخصی جای خود را به منفعت ملی می‌دهد تصریح کرد: آنچه مسلماً در این بین نقش رسانه‌ها از اهمیت ویژه‌ای برای ارائه این آموزش‌ها برخوردار است.

مع‌الوصف با توجه به آنچه گفته شد؛ ناکارآمدی بازار محصولات باغی و کشاورزی ازجمله محصولی همچون گردوی توپسرکان موجب نوسانات شدیدی قیمتی و نارضایتی هر دو سوی بازار یعنی مصرف‌کننده و تولیدکننده شده به طوری که در عدم همراهی حلقه‌های زنجیره ارزش با یک‌دیگر نقش دلالتا به‌منظور سوداگری و احتکار، بسیار پررنگ است.

به دیگر سخن عدم آگاهی عوامل بازار از زنجیره ارزش، وجود مسائل اقتصادی و حلقه‌های معیوب که عملاً خلق ارزش نمی‌کنند، مانع ایجاد پیوستگی در حلقه‌های زنجیره تأمین و ارزش در بخش کشاورزی شده است که باید برای آن چاره‌جویی لازم در دستور کار قرار گیرد.

تمام بخش‌ها را کاهش داده و بی‌شک می‌تواند تهدیدی برای امنیت غذایی باشد.

این کارشناس کشاورزی با اشاره به ارتباط مستقیم کاهش سطح زمین و پایین آمدن میزان آب مورد نیاز زراعت، با کم‌شدن میزان برداشت محصول می‌گوید: چون در ایران کشاورزی مکانیزه و پیشرفته نیست، هرچقدر از سطح زمین‌ها کم شود، به همان میزان یا حتی بیشتر، از تولید محصول هم کاسته می‌شود. اما در کشورهای پیشرفته‌ای مثل هلند که خاک را کنار گذاشته و کشاورزی را به‌صورت گلخانه‌ای و با کمترین آب پیش می‌برند، این موارد معنی ندارد. دکتر امین‌پور ادامه می‌دهد: از همین امروز باید به روستاییان و کشاورزان سنتی آموزش داد که به تغییر الگوی کشت فکر کرده و هم‌زمان خود را برای کشاورزی پیشرفته آماده کنند. در برخی مناطق افراد چندین هکتار زمین دارند، ولی هر سال به‌دلیل فرسایش خاک یا کم‌شدن آب، فقط ضر می‌دهند. چراکسی نیست که به آن‌ها بگوید راه و روش کشاورزی را باید تغییر دهند.

سیداحمد هاشمی اشکا

کالاها در بازار هستیم، به‌طوری‌که نمود آن را در افزایش شدید قیمت‌گوشت قرمز، لبنیات، تخم‌مرغ، مرغ و... می‌توان دید. اما همان‌طور که اشاره شد تولید رشد محسوسی پیدا کرده و اخیراً قیمت کره، گوشت و مرغ افزایشی شده و موج دوم گرانی سایر فرآورده‌های لبنی از راه رسیده است.

با این‌حال ناهوشدنی در خصوص اخبار منتشرشده درخصوص گرانی مرغ و گوشت و... به‌دلیل گرانی و قیمت بالای نهاده‌های دامی اظهار کرد: قیمت نهاده‌های دامی نسبت به دو سال گذشته به‌طور متوسط ۱۵ تا ۲۰ درصد کمتر است و تمام نهاده‌ها زیر قیمت مصوب عرضه می‌شود که در ابتدای سال ۱۴۰۱ دولت تعیین کرد و بخشی از آن به‌دلیل کاهش قیمت‌های جهانی است. بنابراین افزایش قیمت برخی کالاهای اساسی همچون مرغ می‌تواند دلایل دیگری غیر از قیمت نهاده داشته باشد.

نویسنده زینب صفری

خیلی کمتر شده و تعداد بیشتری از شرکت‌های واردکننده در رقابت با یک‌دیگر هستند و یکی از دلایل آرامش بازار نیز تنوع بیشتر تأمین‌کنندگان است. این مسئله موجب شده که بازار رقابتی باشد و چیزی به اسم انحصار، به‌شکلی که در سنوات گذشته بوده الآن دیگر کمتر شده و انتظار داریم که دولت جدید و مجلس نیز از روندفعلی حمایت کند که هم قابلیت کشور را برای مقابله با تحریم افزایش دهند و هم رقابت بیشتری ایجاد شود و دسترسی واحدهای تولیدی به نهاده‌ها یا شرایط مناسب‌تری فراهم شود.

چرا واردات نهاده‌های دامی تأثیری در قیمت گوشت نداشت؟

واردات نهاده‌های دامی سهم زیادی در افزایش تولید و کنترل قیمت محصولاتی همچون مرغ، تخم‌مرغ، گوشت قرمز و لبنیات دارد، حال آن‌که به‌نظر می‌رسد با وجود ارزبری ۴۵ میلیارد دلاری نهاده‌های دامی، هر روز شاهد افزایش قیمت این

کشاورزی در روند ثبت سفارش و برنامه تأمین و بخشی دیگر نیز افزایش سهم بخش خصوصی است و از طرفی نیز نظام تأمین ارز آن از شفافیت بیشتری برخوردار شده، هر چند که زمان تأمین ارز طولانی شده اما به‌دلیل این‌که شفاف است و از انضباط خوبی برخوردار است، واردکنندگان تاحدود زیادی می‌توانند به بازگشت ارز و چرخه تأمین کالاهای خود اعتماد داشته باشند.

نهادی واردات کشور است، امیدواریم که تا پایان سال این شرایط تداوم داشته باشد.

وی در خصوص این‌که طی یک بازه زمانی که واردات نهاده‌های دامی درگیر انحصار بود، تنها چند شرکت به واردات آن می‌پرداختند، تصریح کرد: تمرکز واردات نسبت به سنوات گذشته